

quaque metunt, calcant, transeunt. Unde rursum mittuntur Romam legati flebili voce auxilium implorantes, ne penitus misera patria deleatur, ne nomen Romanæ provinciæ, quod apud eos tam diu claruerat, exterarum gentium improbitate obrutum vilesceret. Rursum mittitur legio, quæ inopinato tempore autumnus adveniens magnas hostium strages dedit, eosque qui evadere poterant omnes trans maria fugavit, qui prius amiversarias prædas trans maria, milite nullo obfistente, cogere solebant. Iam ad vallum Severi se retulerunt Romani & per Lineam Valli (ut habet liber notitiarum qui sub finem principatus Theodosii junioris scriptus,) id est, per Valli longitudinem utrinque & interius & exterius suis stationibus excubarunt Alæ equitum cum suis Præfectis 5, Cohortes cum suis Tribunis 15, Numerus 1, Cuneus itidem 1. Quæ suis locis diximus, & dicemus. His verbis, de subsequente tempore, pergit deinceps Beda, Tum Romani denuntiavere Britonibus non se ultro eorum defensionem tam laboriosis expeditionibus posse fatigari, ipsos potius monent arma corripere, & certandi cum hostibus studium subire, qui non ob aliam causam, quam si ipsi inertia solverentur, eis possent esse fortiores. Quinetiam Romani, qui hoc sociis quos relinquere cogebantur, aliquid commodi allaturum putabant, murum à mari ad mare recto tramite inter urbes quæ ibidem ob metum hostium factæ fuerant (ubi & Severus quondam Vallum fecerat) firmo de lapide locarunt. Apponam hic & Gildæ verba à quo Beda hæc hausit: Murum non ut alterum sumptu publico privatoque Romani adjunctis secum miserabilibus indigenis solito structuræ more à mari usque ad mare inter urbes quæ ibidem forte ob metum hostium collocatæ fuerant directo libravit. Nunc iterum audi Bedam, Quem videlicet murum hæc tenus famosum, atque conspicuum sumptu publico privatoque, adjuncta secum Britannorum manu, construebant octo pedes latum, & duodecim altum recta ab Oriente in Occasum linea, ut hodie intuentibus clarum est. Ex quibus Bedæ verbis videas optimum illum suos sibi oculos confixisse, dum se cornicibus oculos configere putat, & valde vehementerque contra Boetium & cæteros Scotos afferit, Severi vallum in Scotia fuisse. Nonne Beda postquam de vallo ad Abercurving in Scotia egerit, Murum è firmo lapide, ubi Severus vallum fecerat, excitatum explicite scribit, & ubi quæso Murus ille è saxo nisi hoc loco inter Tina ostium, & Ituna æstuarium? Vbi igitur & Severi Vallum? Muri vero etiamnum hic adeo expressa habentur vestigia, ut ipsius tractum sequaris, & in *Vastis, quæ vocant, magna ejus fragmenta in longa spatia porrecta, & tantum pinnis nudata hinc inde ipsis meis oculis sum contemplatus.

Vidi enim tractum ejus per montium ardua, & prona mirabiliter ascendere & descendere, qua patientiores sunt campi, fossam latam & altam exterius præjacere, quæ nunc multis locis coæquatur, interius aggerem, sive viam militarem, sed valde interruptam. Turres sive Castella habuit crebriora millenis passibus disparata, quæ Castle-steedes vocant, & interius oppidula munita quæ Chesters hodie vocant, quorum radices quadrata forma alicubi visuntur, & his turres interpositas, in quibus dispositus miles barbaris immineret, & stationes Areani haberent, quos

Britannia.

Theodosius ille, de quo modo dixi, malæ fidei convictos stationibus suis removit, Genus id hominum erat à veteribus institutum, quorum (ut inquit Marcellinus) officium erat, ut ultro citroque per longa spatia discurrentes vicinarum gentium strepitus nostris Ducibus intimarent. Adeo ut conditores ejus consilium sequuti videantur, qui de Rebus bellicis ad Theodosium & ejus filios scripsit. Sic enim ille, Est inter commoda reipublicæ utilis limitum cura, ambientium ubique latus imperii, quorum tutela assidua melius castella prospicient. Ita ut millenis interjecta passibus stabili muro & firmis turribus erigantur, quas quidem munitiones possessorem distributa sollicitudo sine publico sumptu constituat, vigiliis in his & agrariis exercendis, ut provinciarum quietes circumdata quodam presidii cingulo inlesarequiescat. Tubulum etiam æreum eo artificio muro insertum inter singula castella, & turres intercurrisse ferunt accolæ (cujus fragmenta subinde repererunt) ut si quis vocem in eum, quacunque turri immisisset, statim sonus in proximam, inde ad tertiam, & omnes deinceps non interruptus perferretur, ad significandum ubi loci hostium insultus timeretur. Cujusmodi miraculum de Byzantii turribus in Severi historia è Dione refert Xiphilinus. Sed cum Murus nunc jaceat, & tubulus sit nullus, multi hic circumquaque prædia & fundos in Cornage (ut juridici nostri loquuntur) à regibus nostris tenent, videlicet ut cornu irruptiones hostium vicinis significant, quod à veteri Romanorum instituto deductum nonnulli existimant. Quique tenebantur ire ad præceptum Regis in exercitu Scotia (ex Chartis publicis loquar) in eundo in Antegardum, in redeundo in Retrogardum.

Sed ut signarius Muri ductum sequar, ad BLATVUM BVLGIVM sive Bulnesse ad Oceanum Hibernicum incipit, & secundum Ituna æstuarium per Burg upon sands, ad LVGVVALLVM sive Carlil pergit, ubi Itunam sive Eden transit. Inde procurrit, Irthingumque flumen subjectum habet, Cambecke rivulum meandris se curvantem transmittens, ubi castelli magna indicia. Irthingo & Poltroffe fl. postea trajectis, Northumbriam intrat, & inter montium conglomerationes secundum flumen quod Tinam Australem vocant, continuus (solummodo Tina boreali interfluente divisus, ubi olim ponte conjunctus erat) ad ipsum usque Oceanum Germanicum progreditur, ut suo loco cum in Northumbriam pervenero, ostendam.

Admiranda tamen hæc substructio hostilem tempestatem nequiquam avertere potuit. Sed ubi Romani è Britannia solvissent, Picti & Scoti inopinato impetu murum adorti, præfidiarios uncinatis telis distrahunt, munitionem perfringunt, Britanniamque intestinis tum seditionibus convulsam, fameque confectam gravissima longe lateque persultant. Verum deplorandam horum difficiliorum temporum miseriam depingit tibi qui non multo post vixit Gildas Britannus, Romanis ad sua remeantibus, emergunt certatim de curruis quibus sunt trans *Sriticam vallem erecti, quasi in alto Titane, incalenteque caumate de archetisimis foraminum caverniculis fusci vermiculorum cunei, tetri Scotorum Pictorumque greges, moribus ex parte dissiden-

exploratores. Lib. 28.

Tubulus ad voces deferendas.

Cornago.

Muri tractus.

Scoti sylvestres naviculas suas hodie Caroches dicunt.

* Scythiam vallem legit Parisiensis editio, innuit fortasse mare Scoticum.

Circa annum Christi 420. Theodosii Breviarium vocat Alciarum. Milites per Vallum dispositi.

Murus è saxo Prætentura sexta.

* The wastes.

Castle-steedes. Chesters.

Areani